

Forrás: <https://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2021/05/hengan-kamilla-karko-adam-beszamoló-a-magyar-tortenelmi-tarsulat-tanari-tagozatának-nezopontok-cimu-ketnapos-konferenciajarol-12-01-03/>

Hengán Kamilla – Karkó Ádám

Beszámoló a Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozatának Nézőpontok... című kétnapos nemzetközi konferenciájáról

A Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata 2021. április 16–17-én a járványviszonyokra való tekintettel rendhagyó keretek között, online tartotta meg a *Nézőpontok: A történelemtanítás elméletének és gyakorlatának nemzetközi és hazai trendjei* című, ezúttal első ízben nemzetközi tudományos konferenciáját. A tanácskozás méreteit jelzi, hogy a kétnapos konferencia mintegy 10 munkaórája alatt összesen 40 hozzászóló volt, 35 kisebb-nagyobb előadással, melyek közel harmada (12) idegen nyelvű volt.

A konferenciát a Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozatának elnöke, **Dr. Kaposi József** nyitotta meg. Kifejezte reményét, hogy ez a tanácskozás tanúbizonysága lesz annak, hogy a nemzetközi eredményeket be lehet és kell hozni a magyar történelemdidaktikába. Köszöntötte a konferenciát **Prof. Dr. F. Dárdai Ágnes**, MTT Tanári Tagozat elnökségi tagja, a konferencia Tudományos Bizottságának elnöke és **Prof. Dr. Hermann Róbert** történész, a Magyar Történelmi Társulat elnöke is.

A megnyitót követő **1. panel** az *Új megközelítések a nemzetközi történelemdidaktikában* címet kapta, ahol elsőként **Prof. Dr. Susanne Popp**, az Augsburgi Egyetem tanára, és a Nemzetközi Történelemdidaktikai Társaság (ISHD) elnöke kapott szót. „*History of Mankind*” „*World History*” „*Global History*” „*Big History*” as *Didactic Approaches for teaching History in Schools* című előadásában többek között arról beszélt, hogy egy több országra kiterjedő kutatás szerint az iskolai történelemtanításnak a címben jelölt négy koncepciója létezik. Utalt arra is, hogy a nemzeti történelmi eseményeken túli megnevezésekben terminológiai sokféleség tapasztalható (egyetemes történelem, világtörténelem, „big history”). Továbbá megemlítette azt is, hogy problémás a posztkolonializmus és a globális problémák tárgyalása is a tankönyvekben.

Prof. Dr. Stéphane Lévesque, az Ottawai Egyetem tanára tartotta a második előadást *Good bye Trump, Good bye Columbus: Why We Need To Learn History?* címmel. Előadásában főszerepet kapott a kulturális emlékezet és a múlthoz való kötődés, amely összeköthető a kortárs eseményekkel – köztük Donald Trump volt amerikai elnök távozásával.

A harmadik előadást **Prof. Dr. Karl Benziger**, a Rhode Island College egyetemi oktatója, a Nemzetközi Történelemdidaktikai Társaság Tudományos Tanácsának elnöke tartotta. Előadásának a *History Teaching, National Myths and Civil Society* címet adta, amelyben a történelmi analógiák mentén közelítette meg a mai események folyamatát, bemutatva, hogy szerinte a legfontosabb feladat a történelemdidaktikában, hogy a hallgatók megértsék a történelmi nézőpontokat: merjenek eltérően interpretálni eseményeket.

A nemzetközi szekció negyedik előadója **Prof. Dr. Arthur Chapman**, a University College London oktatója *What is School History for?* című előadásában egyrészt bemutatta a történelemtanítás célját, melynek kapcsán a történelemdidaktikával mint diszciplínával

Hengán Kamilla – Karkó Ádám: Beszámoló a Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozatának Nézőpontok... című kétnapos nemzetközi konferenciájáról

foglalkozott, másrészt megfogalmazta a történelmi gondolkodás kialakításának fontosságát, illetve a többi előadáshoz kapcsolódóan a globális kihívásokat vette górcső alá.

A konferencia első napjának 2. paneljében **Prof. Dr. F. Dárdai Ágnes** (PTE) és **Dr. habil. Kaposi József** (PPKE) bemutatta *Változó történelemtanítás Magyarországon – trendek, mintázatok, mozaikok* című előadását, melyben az elmúlt 30 év hazai történelemdidaktikai és szemléletbeli változásairól esett szó. A szerzők utaltak arra is, hogy a tanulmányuk egy olyan kötetnek a bevezető írása, amelyben a 10. évfordulóját ünneplő Történelemtanítás című online történelemdidaktikai folyóirat első évtizedének válogatott írásai szerepelnek. (A Történelemt@nítás a történelemtanításért: <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/23750>). Kiemelték, hogy hazánkban a tudományos közélet sajnálatosan nem tekinti egyenrangúnak a történelemdidaktikát a történetkutatással.

Ezt követően **Dr. Kojanitz László** az Oktatási Hivatal munkatársa, tankönyvfejlesztő, MTT Tanári Tagozat elnökségi tagja vette át a szót *Református tananyagtár* című előadásával, amelyben elhangzott, hogy a tanárok a digitális tananyagok felhasználóiból a készítőivé avanszáldottak, és folyamatos digitális tananyagfejlesztéssel szeretnék segíteni a pedagógusok és a diákok közös oktatási folyamatát.

Ezt követően **Dr. habil. Bánkuti Gábor**, a PTE egyetemi tanára számolt be a *Pécs8 – lokális történelem, társadalmi tanulás, helyi identitás* című előadásában a helyi értékek kutatásáról, megőrzéséről. Bemutatta azt a nagyszabású projektet, amelyben a pécsi történelem szakos hallgatók helytörténeti adatok gyűjtésével, feldolgozásával, interjúk készítésével és elemzésével megtapasztalhatták egy (hely)történeti problémakör komplex kutatási tervének előkészítését és végrehajtását.

Az első nap végén, a 3. panel egy kerekasztal-beszélgetés volt. A résztvevők – **Dr. habil. Bánkuti Gábor** (PTE), **Prof. Dr. Csukovits Enikő** (MTT BTK TTI, a Magyar Történelmi Társulat főtitkára), **Prof. Dr. Dárdai Ágnes** (PTE), **Dr. habil. Kaposi József** (PPKE), **Dr. Kojanitz László** (Oktatási Hivatal), **Prof. Dr. Tomka Béla** (SZTE), **Dr. habil. Vajda Barnabás** (Selye János Egyetem) – a nap folyamán megismert előadók és a történettudomány, történelemdidaktika jeles képviselői voltak, akik az előadásokon elhangzottakra reflektáltak. Mindenki kihangsúlyozta a történelemtanítás jelentőségét és egyben felelősségét a felnövekvő generációk történelmi tudatának, identitásának, társadalmi felelősségvállalásának formálásában. Többek között elhangzott az, hogy a történelem segít nemzedékeket összekötő ún. kulturális kódrendszer átörökítésében, valamint szó esett a múlttól való közös tudás jelentőségéről, és arról, hogy ez mennyiben változtatja meg az egyéneket és közösségeket perszonális, szocializációs és kollektív interpretációs lehetőségeit.

A második nap bevezetőjében **Dr. Katona András**, MTT Tanári Tagozat elnökségi tagja, a konferencia Szervező Bizottságának vezetője köszöntötte a résztvevőket. Az előző nap rövid összefoglalója után azt hangoztatta, hogy „*megszűnt a pedagógus lámpás szerepe. A pedagógus főszereplő helyett rendezővé vált.*” Az ezután következő 4. panelben (*Új megközelítések a történettudományban*) először **Prof. Dr. Romsics Ignác** (ELTE-EKE) történész akadémikus előadása hangzott el, *Történetírás és történeti ismeretterjesztés* címmel. A történelemtanítás folyamatát a történészek kutatásai és a történeti ismeretterjesztés között helyezte el. Felhívta a figyelmet arra, „*rendkívüli mértékben differenciálódik a szakmánk. Egyúttal rendkívül kibővült az írástudók köre.*” Ahogy a kerekasztal résztvevői, ő is utalt arra, hogy különösen az interneten számos olyan munka érhető el, amelyek tudományos minősége megkérdőjelezhető, amelyekkel szemben mind a diákoknak, mind a tanároknak elővigyázatosnak kell lenniük.

Hengán Kamilla – Karkó Ádám: Beszámoló a Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozatának Nézőpontok... című kétnapos nemzetközi konferenciájáról

Ezután **Prof. Dr. Molnár Antal** (ELTE, az ELKH BTK TTI főigazgatója) következett *A magyarországi oszmán berendezkedés sajátosságai: egyedülálló jelensége-e a török-magyar kondomínium?* című előadásával. Kutatásának egyik fontos következtetése, hogy az oszmánok beépítették a leigázott hatalom elitjét az új hatalmi struktúrába. Ezt a tényt az oszmán pragmatizmussal magyarázta, és emiatt a magyar-török együttélést egyedülállónak és különlegesnek nevezte.

Dr. Kármán Gábor (ELKH BTK TTI) *Kompromisszumképtelenség: Protestánsok és katolikusok a 17. század első felének magyarországi politikájában* című előadásában kitért arra a sokkéményre, hogy a magyar katolikus egyház és protestánsok közötti ellentétek kiéleződnek, amikor azt a Bethlen Gábort királlyá választják, aki a katolikusoknak csak 3 püspököt engedélyez. Ebből leszűrhető, hogy bármely felekezet áll az uralkodói pozícióban, a lényeg, hogy mindig a másikat próbálják háttérbe szorítani.

Ezt követően az **5. panel** (*Új megközelítések a didaktikában*) egyik előadója, **Dr. Jancsák Csaba** (MTA-SZTE ETTK) *Oral history források, mint személyes narratívák a történelemtanításban* című előadásában többek között a következő gondolatot hangsúlyozta: „A 21. századi történelemtanulás célja nem az, hogy a tanulók szöveghűen elismételjék a múlttól szóló narratívákat és magyarázatokat, hanem hogy felismerjék a különböző nézőpontokból eredő eltéréseket, és ezek okait meg tudják magyarázni.”

A panel végén pedig **Prievera Tibor** (Tanárblog) tanár mutatta be *Eljátékosított történelem – Gamifikáció a történelemtanításban* című előadását. Kiemelte, hogy a *gamification* nem játékot jelent, sokkal inkább egy értékelési rendszert, ahol lehetőség van arra, hogy a tanulás minőségét, hasznosságát a tanulók vissza tudják jelezni, ezzel elősegítve az állandósult visszacsatolást.

A második nap harmadik paneljét (**6. panel**) a három szekcióban zajló előadások sora határozta meg. Itt két szekcióban pedagógusok mutathatták be innovációs anyagaikat, a harmadikban egyetemi doktori iskolák hallgatói angol és német nyelven számolhattak be eddigi kutatási eredményeikről.

A Pedagógus innovátorok **I. szekciójában** (*Történelem és digitális kompetenciák*) **Dr. Kojanitz László** elnökölt. **Árpási Ildikó** (Hódmezővásárhely) „...magunkra ismerhetünk egykori tiszta lelkek tükrében” című előadásában arról beszélt, hogy a Zachor Alapítvány a Társadalmi Emlékezetért nevű civil oktatási szervezettel együttműködésben fejlesztett különböző interaktív anyagokat középiskolás diákok számára. Az első egy hódmezővásárhelyi helytörténeti séta, mely során videóklipet néznek meg és dolgoznak fel a diákok. A tanulási cél kapcsán rendkívül fontos, hogy a videóinterjúk által a történelem sokkal személyesebbé válik, így a diákok empátiás készsége is fejlődik.

Balogh Bence, szegedi tanár *Online órák hatékonyan?* című előadásában „digitális bennszülöttként” a tanórai IKT eszközhasználatot mutatta be saját pedagógiai gyakorlatából származó konkrét példákon keresztül.

Jakab Péter, az ELTE BTK Történelem Segédtudományai Tanszékének oktatója *Eszközkészítés és manuális tevékenység történelemtanári nézőpontból* című előadásában azt foglalta össze, mennyire fontos a motorikus eszközkészítés fejlesztése, illetve a digitális kompetenciafejlesztés nem mondhat le arról, hogy számot vessen a személyiségfejlesztéssel, így akár a digitális és vizuális kreativitás egyszerre is fejleszhető.

Kiss Károly, az Európa 2000 Gimnázium tanára *A történelem tanítása a gamifikáció és a tanári kreativitás fókuszba kerülésével* elnevezésű rövid összefoglalójában a Teams és a OneNote gamifikációjának bemutatásáról volt szó, melyben megemlítette, hogy az

Hengán Kamilla – Karkó Ádám: Beszámoló a Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozatának Nézőpontok... című kétnapos nemzetközi konferenciájáról

iskolájukban továbbképzések vannak a tanári digitális kompetencia fejlesztésének érdekében.

Maróti Zsolt Viktor, az Érdi Vörösmarty Mihály Gimnázium tanára, valamint az Újkor.hu rovatvezető szerkesztője *Online segédanyagok a történelemoktatásban* című összefoglalójában megannyi lehetséges más-más applikációt felsorakoztatva színesítette az online oktatási platformok lehetőségeinek bemutatását. Szerinte az online órán kötelező a mémek alkalmazása.

Mátó Áron egyetemi hallgató (PPKE) *A Dózsa György „story” – a Dózsa-mém alkalmazása a történelemtanításban* című előadásában egy ötletes feldolgozási lehetőséget mutatott be Dózsa György történeti feldolgozása kapcsán: kiemelte a flow élményt és a többdimenziós intelligenciamodellt.

Szalai Eszter tanár a *Digitális történelemtanítás egy budapesti középiskolában: górcső alatt a történelemtanárok öt kedvenc digitális platformja* elnevezésű előadásában szóba hozta, hogy manapság a diákok a digitális bennszülöttek, viszont fontos a multitasking és flow-élmény folyamatok konstruálása. Felmérést végzett a DISC-személyiségteszt alapján, amit 1100 pedagógus töltött ki. Lényege a kiemelt öt platform (LearningApps, NKP-tankönyvek, Zanza.tv, Mozaweb, Redmenta) használatához fűződik, amelyek közül a leggyakrabban a LearningApps-et és az NKP-tankönyveket használják szívesen a tanárok és a diákok egyaránt.

A Pedagógus innovátorok II. szekcióját (Történelmi és állampolgári kompetenciák) **Dr. Gyertyánfy András**, a PTE BTK Történettudományi Intézet Modernkori Történelmi Tanszék oktatója, az MTT Tanári Tagozat elnökségi tagja vezette. **Vit Olivér**, a Budapesti Gépészeti Szakképzési Centrum Katona József Technikum tanára *Antik római útikalauz* címmel bemutatta, hogyan érdemes játékos módszerekkel megismerni egy régi kor világát és elkalandozni abban, hogy a diák képet alkothasson egy letűnt kor világról.

Hunyadi-Buzás Éva, az egri Kemény Ferenc Sportiskolai Általános Iskola tanára *Az őshazából a Kárpát-medencébe* című összefoglalójában elmondta, hogy az általános iskolai oktatásban az 5. osztályos, frissen történelmet tanulók számára fontos a közös online játék. Ebben kiemelt szempont a differenciálás és a konzultáció lehetősége.

Berényi Mónika, az Esztergomi Dobó Katalin Gimnázium tanára *1944 szomorú emlékei* című előadásában elhangzott, hogy a kis történeteken keresztül lehet jól bemutatni a nagy történeteket – azaz, emberi sorsokon keresztül közelebb kerül a diák a nagyobb témához, például a holokauszthoz.

Sárhegyi Tamás, a RETÖRKI tudományos segédmunkatársa *A rendszerváltás mérföldkövei: egy online tudástár mint emlékezetes reprezentáció* c. előadásában bemutatta, hogy egy online tudástár egyszerre kronologikus eseménysort, életrajzi leírásokat és egyéb adatokat ismertet, amelyek különböző szűrési lehetőségekkel kereshetők. Korszerű és modern dizájn jellemző a tudástárra, hogy a befogadó közösségnek (diákoknak) ne legyen életidegen, de mégsem a legelterjedtebb képi tartalmakat használja.

Krázi Csilla, a Győri Szakképzési Centrum Jedlik Ányos Gépészeti és Informatikai Technikum tanára előadásának – *Tananyag feldolgozása kvízek/tesztek készítésével, Google űrlap segítségével* – lényege, hogy nem csak a gyakorlás, hanem a diákok tudásának ellenőrzése és felmérése is lehetséges a címben jelzett eszközzel.

Hengán Kamilla egyetemi hallgató (PPKE) *A szociális kompetencia fejlesztési lehetőségei az oktatásban* című kutatásában beszámolt arról, hogy a történelemoktatás során az empátikus gondolkodás kialakításával fejleszteni lehet a diákok szociális

**Hengán Kamilla – Karkó Ádám: Beszámoló a Magyar Történelmi Társulat Tanári
Tagozatának Nézőpontok... című kétnapos nemzetközi konferenciájáról**

kompetenciáját. Kiemelendő a pedagógus szerepe, valamint az, hogy ez egy tervszerű folyamat legyen, ne pedig a „pedagógiai tevékenység mellékterméke”.

Szabó Márta, a Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium vezetőtanára *A történelmi tanulás támogatása játékos információ-visszakereséses módszerekkel (online/offline)* című előadásában kiemelte, hogy a történelemoktatás alapvető funkciója a történetmesélés, ami segít a történelmi traumák átélésében és feldolgozásában. Szerinte a történelemoktatásnak társadalomformáló szerepe van.

A doktoranduszok szekcióját **Dr. habil. Vajda Barnabás**, a Selye János Egyetem docense, az MTT Tanári Tagozat elnökségi tagja vezette. Az első előadó **Bese László**, a Selye János Egyetem Tanárképző Kar Történelemdidaktika Doktori Iskola hallgatója volt, *Typology of Enemy Images in Czechoslovak History Textbooks (1948-1989)* című előadásában arról beszélt, hogy milyen kollektív énképek alakulhatnak ki bizonyos tankönyvi példák alapján, ezért kiemelt egyes problémákat, amelyek korrekciója szükséges.

Dallman Kristóf, a Pécsi Tudományegyetem BTK Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola doktorandusza *The international and public relations at the Hungarian Jesuit gymnasiums in the first half of the 20th century v* című előadásában bemutatta, hogy milyen nemzetközi kapcsolatokat áptak a kora 20. századi iskolák egymással, és ebben milyen szerepe volt a jezsuitáknak.

Fodor Richárd, a Pécsi Tudományegyetem BTK Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola doktorandusza és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Vitéz János Tanárképző Központ tanársegédje *Multi perspective Attitude in the English and Hungarian Regulatory Documents and Textbooks* című előadásában bemutatta, milyen különbségek láthatóak az angol és a magyar oktatási rendszer között, de kitért rá, hogy több hasonlóságot is felismerhetünk az összevetés során.

Katonáné Kutai Erika, a Pécsi Tudományegyetem BTK Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola doktorandusza *School Ceremonies as form of historical memory* címmel tartotta meg előadását, melyben az iskolai rítusok hatásvizsgálatát vette górcső alá.

Nagy Tibor, a Selye János Egyetem Tanárképző Kar Történelemdidaktika Doktori Iskola doktorandusza *Textbook Research on the Basis of History Didactics* című előadásában bemutatott egy történelemdidaktikai alapú tankönyvkutatást. Ennek során kifejezetten az adott tankönyv feladatait vizsgálták, valamint, hogy milyen oktatáspolitikai, módszertani és szaktárgyi újdonság jelenik meg benne. Kiemelendő, hogy a tankönyvekkel párhuzamosan a tanári segédleteket is hasonló szempontok alapján elemezték.

Schvéd Brigitta, a Pécsi Tudományegyetem BTK Interdiszciplináris Doktori Iskola doktorandusza *The first Partition of Poland and the issue of European balance of power in the visual sources of contemporary English political media (1772–1774)* című előadásában beszélt Lengyelország első felosztásáról, ennek kapcsán vizsgálta a kortárs angol sajtótermékeket, kiemelten a vizuális forrásokat. A szatirikus ábrázolások felhasználhatók a reflektív és kritikus gondolkodás fejlesztése során. Így kitűnően alkalmazhatók ezek a források a történelemoktatásban

Szepessyné Judik Dorottya, a Selye János Egyetem Tanárképző Kar Történelemdidaktika Doktori Iskola doktorandusza *Zum Randeiner geschichtsdidaktischen Debattedes Jahres 1913 – Wielehrte manden Gehörlosen Geschichte?* című előadásában összefoglalta, hogyan alakult ki a történelemtanítás módszertana a siket tanulók számára. Kiemelten foglalkozott a Lett József által alkotott tankönyv bemutatásával, valamint az ezt követő újításokkal.

Hengán Kamilla – Karkó Ádám: Beszámoló a Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozatának Nézőpontok... című kétnapos nemzetközi konferenciájáról

Rédli Mátyás, a Pécsi Tudományegyetem BTK Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola doktorandusza *An attitude survey of history and civic education teacher's students of University of Pécs* című előadásában arról számolt be, hogy bár a demokráciára nevelés fontos célja a hazai oktatásnak, de iskoláink mégis antidemokratikus jelleggel működnek. Arra keresi a választ, hogy a 21. században hogyan készíthetjük fel a gyermekeket, hogy a jövő aktív állampolgárai legyenek.

A kétnapos előadássorozatot **Dr. Kaposi József** összegző és értékelő gondolatokkal zárta. Szerinte a konferencia egyszerre jelenített meg háromféle nézőpontot. A tudomány nemzetközi és hazai képviselőit, akik felülről „madár szemmel” látják a folyamatokat; másrészt a mindennapi gyakorlatot művelő tanárokat, akik egészen közelről a „rovar szemével”, figyelik a jelenségeket; illetve doktoranduszokat, akik leginkább érzékelik az áramlatokat, miként a vízben élő halak. Mindez a résztvevők gondolataiban is olyan komplexitást biztosított, amely záloga lehet a közmegegyezésen alapuló hazai történelemtanítás folyamatos megújulásának. A szervező és rendező Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozatának elnöke sikeresnek értékelte a tanácskozást, és megköszönte a résztvevők munkáját.